S Z E M L E

Egy diákparlamenti interpelláció sorsa

Első felvonás, amelyben az alábbi interpelláció hangzott el:

Interpelláció az iskolai ünnepélyek kötelező voltáról

Az iskolai ünnepélyekkel kapcsolatban kívánok javaslatot tenni, a jogállamban biztosítandó világnézeti önrendelkezés szellemében.

A kérdés elvi szinten már régen fölmerült, erőteljes indíttatást azonban az 1956-os „megemlékezés" adott feltevéséhez. Javaslatom lényege, hogy semmiféle naptári vagy nem naptári ünnepet ne emeljünk iskolai szintre – ezen természetesen a kötelező részvétel értve. Úgy gondolom, mindenkinek *magánügye, hogy mennyire azonosul* az adott ünnep apropójával, illetve az adott esemény elkövetőivel. Ma már a munkahelyeken sem szerveznek kötelező felvonulásokat, s az iskolát munkahelynek tekintve javaslom a kötelező ünnepélyek eltörlését. Aki meg kíván emlékezni bármely történelmi eseményről, az számos helyen, számos társasággal megteheti, aki viszont nem azonosul sem a nemzeteszménnyel, sem a felderítetlen, zavaros események ki-kiragadott részleteivel, az demokratikus körülmények között nem kényszeríthető erre, illetve arra, hogy jelenlétével akarata ellenére demonstráljon. De elég ok a távolmaradáshoz az is, ha egyszerűen nem szán rá időt.

Nem tartom helyesnek a kötelező ünneplést az ünnepet tisztelők szemszögéből sem, hiszen az ő szemükben oly magasztos alkalom nyilvánvalóan *őszinte lelkesedést* és *mély azonosulást* kíván. Ez pedig eleve és szinte teljesen kizárt abban a helyzetben, amikor néhányszáz gyereket, akik esetleg sokkal szívesebben lennének bárhol másutt, beterelnek egy terembe, ahol aztán felszólítják őket, hogy most emlékezzenek a hősökre és tiszteljék őket egy félóráig. Nincs annál ünneprontóbb, mint amikor fenyegetően ráförmednek a diákokra, hogy csendben legyenek és ne verekedjenek – a forradalom tiszteletére –, vagy amikor kiküldenek valakit a teremből. Akkor már sokkal jobb, ha el se megy. Természetesen ettől függetlenül lehet szervezni fakultatív iskolai ünepélyt, de a részvétel semmiképp nem lehet kötelező. Ez lehetővé teszi egy érdekes statisztika elkészítését azokról, akik valóban ünnepelnek. A parancsra ünnepelés mindenképpen népszerűtlenné teszi az ünnepet.

Bár közvéleménykutatást nem végeztem, azt hiszem, nem kevés diák támogatná ezt az indítványt; ha különböző okokból is. Természetesen – ha a probléma alakulása megköveteli – kész vagyok alávetni az ügyet egy általános felmérésnek.

Végül megjegyezném, hogy a jelenleg érvényes oktatási törvényben nem találtam utalást semmiféle *ünneplési** kötelezettségre. Így tehát a fakultatív megemlékezés nem ütközik köztársasági törvénybe.

Fenti érvek súlyával megtámogatva kérem az ünneplési rend korszerűsítését, hiszen kétségtelen, hogy a rendeletre lelkesedés fénykora tovatűnt, s az ilyen kövületeket előbb-utóbb fel kell számolni.

Gönczös István

Második felvonás, amelyben Gönczös István az alábbi levelet küldte 28 másik iskola diákönkormányzatának címezve:

Kedves Barátaink!

Olyan kezdményezésről szeretnénk hírt adni – és persze belevonni Titeket – amelynek sikeréhez talán éppen a kiterjesztés által kerülünk közelebb.

Ebben a levélben *egy* konkrét problémával fordulunk hozzátok, ám amennyiben sikerül együttműködést kialakítani, úgy más, hasonló szellemiségű indítványokat is megfogalmazhatunk együtt.

Kezdeményezésünk lényege a következő: javasoljuk a nemzeti és egyéb *ünnepek* alkalmából szervezett rendezvények *kötelező státuszának eltörlését.*

A javaslat jogossága több oldalról is belátható, a konkrét érveket a mellékelt interpellációban olvashatjátok.

Azt hiszem, fölösleges rámutatnom, hogy elvi kérdésről van szó, tehát nem az évi 2-3 alkalom időigénye inspirált, hanem az, hogy az ünneplésre kényszerítés nyilvánvaló jogsértés. Amikor saját iskolánkban terjesztettük elő ezt a gondolatot, gyakran hallottuk azt, hogy „ki tudod bírni évente egyszer". Sajnos nem mindenki érti az elvi kérdés fogalmát, pedig formailag és jogilag nem sok különség van a kötelező ünneplés és a kötelező ima vagy épp Internacionálé között. Hiszen naponta egyszer azt is kibírnánk.

Nem ismerjük persze iskolátok önkormányzati rendszerét; nem tudjuk, milyen lehetőség van arra, hogy nyilvánosan kérdést tegyetek fel az iskola vezetőségének (igazgató). Ha ilyen keret még nincsen, akkor lehet aláírásgyűjtést stb. indítani azért, hogy legyen. Mivel azonban már a címzésben feltételeztük egy működő diákönkormányzat létezését, ennek nyilván van módja párbeszédre a tanári karral.

A megvalósításban illetve előterjesztésben arra ügyeljetek, hogy mindenképpen nyilvánosan vessétek fel a kérdést, és ne adjatok módot az eltussolására, vagy a „négyszemközti" elintézésre. Kényszerítsétek a vezetést nyilvános fórumra, ahol nem térhet ki a válaszadás elől. (Az oktatási tv. kötelezi a pedagógust érdemi válaszra.) Meggyőzédésünk ugyanis, hogy a fenti érvekkel szemben logikusan nem tagadható meg a teljesítés. Önkényes hatalommal igen, de éppen ennek korlátozására javasoljuk a nyilvánosság bevonását. (Érdemes magnófelvételt csinálni!)

Mellékeljük annak az interpellációnak a szövegét, ami nálunk elhangzott, bár mellébeszélés és szlalomozás áldozata lett. Természetesen nem hagyjuk aludni az ügyet, éppen ezért keresünk szövetségeseket. Nem vagyunk a túlszervezés megszállottjai, de úgy hisszük, hogy ebben az esetben sokkal erősebbek vagyunk együtt.

Amennyiben nálatok a probléma nem akutuális (mert esetleg nem kötelezőek az ünnepélyek), akkor is várjuk válaszokokat, hiszen így hivatkozási alapként is szolgálhattok, másrészt viszont más viszonylatokban együttműködhetünk. Ez nem feltétlenül hasonló akciókat jelent, hiszen talán túlságosan be vagyunk zárva abban az egyetlen közösségbe, amit a saját iskolánk jelent. Ennek feloldását is szolgálhatja ez a hídépítés.

Kérjük, széles körben ismertessétek ezt a levelet, ne egy-két ember kezében dőljön el a sorsa. Ha van jövője az ötletnek nálatok, akkor természetesen gyors választ kérünk, illetve ha lehetséges koordináló találkozás, akkor annak idejét, helyét satöbbi.

Ha pedig nálatok merült fel olyan probléma, ami széles kört érinthet, arról is szívesen hallunk. Amíg vannak bajok, van mit csinálni.

Gönczös István

A harmadik felvonás a színfalak mögött zajlott. Egy héttel a levelek elküldése után 28 felháborodott iskolaigazgató hívta fel Gönczös István igazgatóját.

Negyedik felvonás, amelyben Gönczös István megírja bocsánatkérő levelét:

Kedves Igazgatóság!

Sajnálatos módon utólag kell elnézést kérnem azért az esetleges félreértésért, amit – az Önök iskolájának diákönkormányzatához írott – levelem okozhatott. Levélcímként ugyanis nevem alatt iskolámat jelöltem meg, s ez arra engedhet következtetni, hogy a kezdményezésünk iskolánk vezetésének rokonszenvét vagy támogatását élvezi. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, leveleimet iskolám vezetésének tudta nélkül adtam föl; s nem kívántam iskolám egészét képviselni. Fenti kezdeményezés felelősségét én viselem. Ezért kérem, hogy reflexiójukat hozzám, s ne iskolám igazgatójához juttassák el, hiszen ő nem felelős a kezdeményezés megindításáért, és befolyást sem gyakorol arra.

Köszönöm, hogy – a levelezés illemtanának eleget téve – továbbították üzenetünket iskolájuk diákönkormányzatához. Remélem, sikerül az elszigetelődött középiskolás diákságot valamelyest összefognunk.

Szeretettel
Gönczös István

* (55. f/ pont az ünnepély megrendezésére kötelezi az igazgatót, de a diákot megjelenésre nem.)